

ชื่อเรื่อง	การพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ
ผู้วิจัย	จินตนา เชื้อปรีชา
ปีการศึกษา	2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อ
ยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหาร
แบบมีส่วนร่วมกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับ
คุณภาพการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมี
ส่วนร่วมกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับ
คุณภาพการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมี
ส่วนร่วมกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับ
คุณภาพการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมี
ส่วนร่วมกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ วิธีดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้
ในการวิจัยได้แก่ ครูผู้สอนจำนวน 36 คน คณะกรรมการและสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจำนวน 10 คน ได้มาโดย
การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
เทศบาล ๑ (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลรัตน์) ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 291 คน ได้มาจากการสุ่ม
อย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการเทียบตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan,
1970: 608) รวมทั้งสิ้นจำนวน 337 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น แบบ
สัมภาษณ์ แบบรายงานผลการประเมินทักษะ และแบบสอบถามความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์โดย
ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับ
คุณภาพการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมี
ส่วนร่วมกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ โรงเรียนเทศบาล ๑ (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลรัตน์)

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา
ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการประยุกต์ใช้
ทฤษฎีเชิงระบบ โรงเรียนเทศบาล ๑ (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลรัตน์) โดยภาพรวม พบว่า มีการ
ดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D.= 0.28) โดยด้านที่มีการดำเนินงานสูงสุด คือ ด้านทักษะการ

สื่อสาร มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82, S.D. = 0.25$) รองลงมา ที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก คือ ด้านทักษะการวิเคราะห์ ด้านทักษะการอนุมาน และด้านทักษะการแก้ปัญหา ตามลำดับ ส่วนด้านทักษะการสังเกต มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ผลการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ โรงเรียนเทศบาล ๑ (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลรัตน์) พบว่า การจัดการศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เมื่อเกิดปัญหาในชีวิตนักเรียนสามารถแก้ไขได้ ส่วนสถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ไว้ชัดเจน มีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีพในยุคศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารควรให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียน และประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ โรงเรียนเทศบาล ๑ (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลรัตน์) โดยการสังเคราะห์เอกสารประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) หลักการและแนวคิดของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบงานและกลไก 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69, S.D. = 0.38$)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ โรงเรียนเทศบาล ๑ (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลรัตน์) พบว่า

3.1 การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล ๑ (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลรัตน์) มีผลการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของกระบวนการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.38$) โดยขั้นการวางแผน (Plan) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ขั้นการปรับปรุงแก้ไข (Act) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนขั้นการตรวจสอบ (Check) และขั้นการปฏิบัติ (Do) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากตามลำดับ

3.2 คุณภาพผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ โรงเรียนเทศบาล ๑ (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลรัตน์) ปีการศึกษา 2567 พบว่า คุณภาพผู้เรียนทางด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) โดยภาพรวมมีทักษะอยู่

ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D.= 0.39) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ทักษะการสังเกต มีทักษะอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.92$, S.D.= 0.44) รองลงมาที่มีทักษะอยู่ในระดับมากที่สุด แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า คือ ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการอนุมาน และทักษะการสื่อสาร ตามลำดับ ส่วนทักษะการแก้ปัญหา มีทักษะอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ โรงเรียนเทศบาล ๑ (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลรัตน์) พบว่า

4.1 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการประเมินทักษะการคิด วิเคราะห์และเขียนในรายวิชา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล ๑ (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลรัตน์) ปีการศึกษา 2566-2567 เปรียบเทียบการพัฒนาเฉพาะระดับดีเยี่ยม พบว่า ผลการประเมินการคิด วิเคราะห์และเขียนของนักเรียนในรายวิชา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในภาพรวม มีผลการพัฒนาสูงขึ้น โดยผลการประเมินปีการศึกษา 2567 มีการพัฒนามากกว่าปีการศึกษา 2566 ร้อยละ 17.04

4.2 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ โรงเรียนเทศบาล ๑ (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลรัตน์) มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D.= 0.37) โดยจำแนกรายการพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D.= 0.35) รองลงมา อยู่ในระดับมากที่สุดแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า คือ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความถูกต้อง ตามลำดับ

4.3 ครูผู้สอน นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเทศบาล ๑ (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลรัตน์) มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามกระบวนการของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ โรงเรียนเทศบาล ๑ (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลรัตน์) โดยภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D.= 0.41) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านการนำองค์กร/ภาวะผู้นำ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน/การบริหาร มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า